

Editorial

Lucrările care deschid și respectiv, închid secțiunea „doctrină” a *Noii Reviste de Drepturile Omului* nr. 4/2006 intră în plină actualitate politică. Profesorul *Corneliu-Liviu Popescu* analizează ceea ce consideră a fi „sfidarea dispozițiilor constituționale de către Președintele României, până la punctul de a schimba natura regimului politic” consacrat prin Constituție. Autorul enumeră în acest sens: ingerința în activitatea de legiferare prin uzurparea puterii de inițiativă legislativă; refuzul de numire în funcții publice și șantajarea Parlamentului în materie de legiferare; împiedicarea exercitării controlului parlamentar; ingerința în constituirea echipei demnitarilor guvernamentali; refuzul de numire a unui membru al Guvernului; deturnarea de putere în cazul suspendării unui membru al Guvernului; asumarea de atribuții de guvernare prin intermediul Consiliului Suprem de Apărare a Țării; nesocotirea autorității de lucru judecat; impunerea poziției procurorilor în fața judecătorilor; comunicarea oficială de informații privind dosare penale în curs; încălcarea neutralității politice a magistraturii prezidențiale; ingerința în viața politică internă a partidelor de guvernare; atacarea directă a Constituției și a drepturilor omului; deturnarea de putere prin retrimiteră în Parlament a unei legi pentru a sluji interese mafioate. Evident, în studiul Profesorului *Corneliu-Liviu Popescu* enunțurile anterioare sunt cu totul altceva decât etichetele politice care apar din când în când în presă.

Lucrarea privind însemnele religioase în școlile publice este prima analiză sistematică a acestei teme care a trezit, se poate spune, o înfruntare de emoții și atitudini. Articolul „Prezența însemnelor religioase în școlile publice: o bătălie pentru viitorul învățământului” critică interpretarea dată de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării principiului neutralității statului în Hotărârea sa din 21.11.2006. A fi neutru față de dogmele religioase nu este, remarcă autorul, același lucru cu promovarea prin mijloacele statului a principiilor confesionale cu aspecte de gen în școli.

O altă teză a studiului este necesitatea de a integra problematica icoanelor în problematica sistemului educației religioase în unitățile de învățământ public. Investigațiile la care autorul face referire arată că educația religioasă din școlile publice din România reprezintă o practică intolerantă și discriminatorie. În contextul educației confesionale concrete, prezența icoanelor pe pereții instituțiilor de învățământ public constituie un act de aceeași categorie.

Volumul recent publicat de Antonio Cassese sub titlul *I diritti umani oggi* îi oferă lui *Valentin Constantin* ocazia unei meditații asupra tentației de a introduce un concept abstract de demnitate umană în conceptul mai larg de ordine publică. O astfel de evoluție ar implica nu doar obligația necondiționată a statului de a proteja demnitatea umană, dar și existența unui standard de „dignitate publică” care să circumscrie demnitatea ființelor individuale. Standardul juridic invocat nu există însă și probabil nici nu ar putea exista, întrucât el presupune calitățile legii – calități care îi sunt refuzate.

Memorandumul solicitat lui *Adrian Severin* de către Comitetul pentru Afaceri Politice și Drepturile Omului a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei cu privire la problema minorităților din Letonia – în esență, problema minorității ruse din această fostă republică sovietică – merită mai multe observații. Aș remarca mai întâi că Raportorul a înfruntat „ipocrizia” standardizată a documentelor internaționale. El se îndoiește de voința persoanelor legate „de o fostă structură imperială” de a-și schimba loialitățile și afirmă deschis că „minoritățile din Letonia trebuie invitate să evite o abordare dogmatică a drepturilor lor, să se comporte ca o parte integrantă a națiunii civice letone și să excludă retorica antisistem. Dar, corespunzător, și statului leton i se cere înțelepciunea să accepte existența unor loialități multiple. Adrian Severin distinge între „minoritățile naționale” ca atare și „minoritățile imperiale”, ultima sintagmă fiind, cu siguranță, în contextul instituțional al Memorandumului său, provocatoare – ca și tema „sindromului postimperial” din Letonia și Rusia.

Cum se poate rezolva contradicția dintre integraționismul gradualist și precaut al guvernului leton, pe de-o parte, și nerăbdarea segregaționistă imperativă a comunității ruse? Autorul propune o perspectivă accentuat pragmatică, și nu normativă, cum ne-am fi așteptat având în vedere natura subiectului și contextului. Evoluția statutului minorității ruse cere stabilirea unei ordine de priorități și asigurarea unui progres gradual. Importantă este păstrarea fără abatere a obiectivului final, astfel încât tuturor comunităților naționale să li se ofere o perspectivă clară și sigură și să li se respecte demnitatea. Fermitatea obiectivului asigură flexibilitatea mijloacele folosite pentru depășirea obstacolelor

Dincolo de tatonarea principiilor de acțiune, Memorandumul privind minoritățile din Letonia își asumă și recomandări precise: legitimarea dreptului non-cetățenilor de a vota în alegerile locale; acordarea naturalizării automate acelor persoane fără cetățenie care sunt pensionari sau au depășit o anumită vârstă; reconsiderarea atitudinii privind utilizarea limbilor minorităților în scris în relațiile cu autoritățile publice; asigurarea unei mai bune pregătiri pentru profesorii care urmează să predea materii în limbile minoritare.

În ceea ce privește celelalte teme propuse de acest număr al *Noii Reviste de Drepturile Omului*, invităm cititorul să le descopere fără ghidajul editorialului.

NRDO